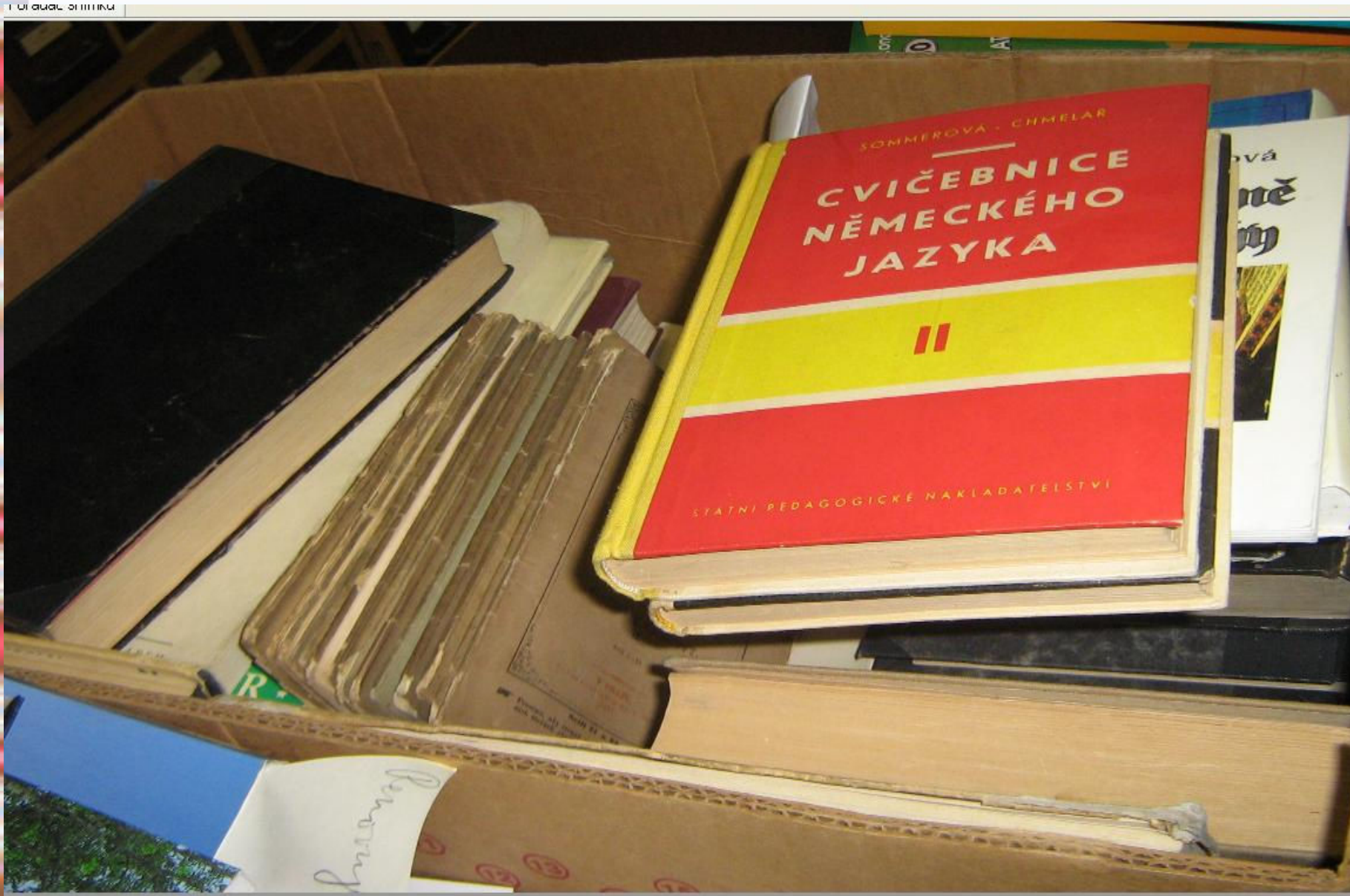

Péče o knihovní fond

Věčné dilema knihovníků

Jak budovat, nebo pečovat o knihovní fond, aby přivedl do knihovny co nejvíce uživatelů a uspokojil jejich nejširší zájmy

????????????????????????????????

Úvod

1. Aktualizace knihovního fondu
 - vyřazování knihovního fondu
2. Ochrana knihovního fondu
 - revize knihovního fondu
3. Standardy
4. Závěry

- **Vzorový statut knihovny** a pasáž týkající se knihovných fondů

Zřizovací listina obecní (místní, veřejné, etc.) knihovny, čl. 3:

Vymezení předmětu činnosti:

1. Knihovna buduje a zpřístupňuje univerzální knihovní fond se zřetelem k potřebám všech občanů obce a plnění účelu svého zřízení

- ◆ 2. Knihovna buduje a zpřístupňuje fond regionální literatury, shromažďuje, zpracovává, uchovává a poskytuje informace o obci

V návrhu **Koncepce výkonu regionálních funkcí:**

Pravidla poskytování a podmínky čerpání:

- dotace /tvorba, distribuce a oběh výměnných fondů pro zákl. knihovny provozované obcí
- zajištění nákupu, zpracování a distribuce knihovných fondů, pořízených z prostředků obce, pro základní knihovny provozované obcí

- Pověřené knihovny poskytují pomoc při doplňování a zpracování fondu

Odbornou pomoc při aktualizaci a revizi fondu

Pověřené knihovny budují cirkulační fond

Metodický pokyn MK ČR

Článek 4. Tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů

stanoví základní požadavek, vysokou kvalitu fondů a jeho budování v souvislosti s místními potřebami, roční obnovu knihovního fondu ve volném výběru novými přírůstky na 10 %, knihovní fond má obsahovat jak tradiční materiály, tak všechny další druhy moderních informačních médií a zdrojů

ČSN 010165, ISO 5127-3a

Slovník, část 3a: Akvizice, identifikace a analýza dokumentů a dat, s. 5 definuje některé pojmy: „**Akvizici jako proces získávání a aktualizace fondů knihovny, dokumentačního střediska nebo služby podle jejich zaměření**“

Vyřazování dokumentů

- ◆ Aktualizace knihovního fondu vyřazením zastaralých, poškozených nebo ztracených knihovních jednotek podle předem daných kritérií, stanovených zákonem č. 257/2001 (Knihovní zákon)

Dále vyřazujeme a odepisujeme :

prokázané ztráty čtenářů,
ztráty v revizích,
chyby v revizích a v evidenci,
jiné odpisy

- ◆ (3) Provozovatel knihovny je povinen nabídnout ke koupi knihovní dokumenty vyřazené podle
 - odstavce 1 písm. a) a b) provozovateli jiné knihovny téhož druhu, a pokud takový provozovatel odmítne, provozovateli knihovny, která je součástí školy,[10\)](#)
 - odstavce 2 Národní knihovně.
 - Pokud nebyly takto odkoupeny, provozovatel nabídne vyřazené knihovní dokumenty ke koupi jinému zájemci. Pokud nebyly ani takto odkoupeny, může je darovat nebo zlikvidovat.
 - (4) Podle odstavců 1 až 3 se nepostupuje při vyřazování knihovních dokumentů chráněných podle zvláštního právního předpisu.[11\)](#)
 - (5) Při rušení knihovny je její provozovatel povinen postupovat podle odstavců 2 až 4.

Zasílání nabídek

- ◆ Do konference Akvizice akvizice@cvut.cz
- ◆ Pověřené knihovně
- ◆ Knihovně v obvodu působnosti
- ◆ Školní knihovně v místě

Evidence vyřazených dokumentů

- ◆ Rozsah popisných údajů stanoví standardy pro bibliografický záznam,
Prováděcí vyhláška č. 88/2002
ke Knihovnímu zákonu ukládá
provozovateli vést:
 - přírůstkový seznam
 - **úbytkový seznam**

Evidence – úbytkový seznam

- ◆ Záznam v seznamu úbytku obsahuje:
 - datum zapsání
 - pořadové číslo záznamu
 - přírůstkové číslo knihovního dokumentu a jeho signaturu
 - autor, název, vydavatelské údaje
 - důvod odpisu, nebo vyřazení

Clavius

Popis regionálního knihovního systému Clavius REKS

Regionální knihovní systém Clavius REKS je produkt vycházející z knihovního systému Clavius. Obsahuje moduly **katalogizace monografií**, evidence periodik, tisk čárových kódů, WWW katalog, OAI provider, výpůjční protokol, EMVS, ISHARE - sdílená katalogizace a **modul Revize**. Nejpodstatnější je plná podpora práce více knihoven v jedné společné databázi tak, aby byla zachována relativní nezávislost a samostatnost jednotlivých knihoven v rámci systému. Zároveň však vzniká společná báze dokumentů jako základ regionálního souborného katalogu a možnost kooperace při katalogizaci neboť se sdílí bibliografické záznamy v rámci systému kterékoli knihovně.

Příklad listu z úbytkového seznamu

u: 09.01.2012

Strana: 4

Seznam úbytků Knihovna města Plzně

Datum	Př. číslo	Sign.	Spisovatel	Název	Místo vyd.	Rok	Dů	TS	Cena
06.01.2011	1238393	SLO	Charriere,	Motýlek 3. Banco	Litvínov	1993	O	B	65
06.01.2011	180392	SLO	Charriere,	Motýlek	Praha	1991	O	B	79
06.01.2011	180492	SLO	Charriere,	Motýlek	Praha	1991	O	B	0
06.01.2011	5100143	BOR	Schirner,	Dechové techniky	Olomouc	2003	PL	N	198
06.01.2011	5018196	LOC	Francome,	Bezpečná sázka	Praha	2000	PL	B	119
06.01.2011	2403193	LOC	Gombrich, E.	Příběh umění	Praha	1992	PL	N	240
06.01.2011	5028703	LOC M	Holmberg, Ake,	Detektiv Sventon na poušti	Praha	2007	PL	M	159
06.01.2011	5001200	LOC M	Holmberg, Ake,	Detektiv Sventon v obchodním	Praha	2006	PL	M	150
06.01.2011	335372	LOC	Hrubín,	Romance pro křídlovku	Praha	1972	PL	B	11
06.01.2011	5070611	LOC		Legie nesmrtelných	Ostrava	2006	PL	B	349
06.01.2011	1191585	LOC	Mrázková,	Příběh fotografie	Praha	1985	PL	N	105
07.01.2011	1160694	BOR	Rosenberg,	Polehčující okolnosti	Praha	1994	PL	B	99
07.01.2011	1507594	BOR	Wood, Bari	Mrtvý pohled	Praha	1994	PL	B	99
07.01.2011	292396	BOR	Rosenberg,	V zájmu spravedlnosti	Praha	1995	PL	B	129
17.01.2011	1207987	LIT 02		Mezinárodní desetinné třídění.	Praha	1987	O	N	25
21.01.2011	1211690	SLO		Snář. Tajemství čísel.	Praha	1990	PL	B	37
21.01.2011	1672097	SLO		Snář egyptsko-perský a	Praha	1996	PL	B	120
24.01.2011	4949371	IDB	Small, Bertrice,	Intriky a láska	Praha	2002	PL	B	199
26.01.2011	409471	LIT	Dostojevskij,	Věčný manžel	Praha	1971	O	B	15
26.01.2011	511384	LIT	Souček,	Kdo byl kdo? Díl 2	Praha	1981	O	N	40
26.01.2011	128791	SLO	Pelc, Jan,	--a bude hůf. Román o třech	Praha	1990	O	B	39
26.01.2011	1088675	RAD	Wolak, Ewa	Plavecké ostrovy	Praha	1975	O	N	26
26.01.2011	776667	RAD M	Bouček, Josef,	Mlčení mužů	Praha	1967	O	M	11
26.01.2011	741077	RAD	Příbský,	Případ bez podezřelých	Praha	1976	O	B	11
26.01.2011	1139076	RAD	Abašidze,	Královnina noc	Praha	1976	O	B	27
26.01.2011	1267577	RAD	Abramov,	Cesty a rozcestí. 3.díl trilogie	Praha	1977	O	B	60
26.01.2011	1112182	RAD	Adamov,	Hodinu po půlnoci	Praha	1982	O	B	15
26.01.2011	1206961	RAD	Beaumont,	Vetřelec	Praha	1961	O	B	18
26.01.2011	758680	RAD	Bezouška,	Poslední polonahé prázdniny	Praha	1980	O	B	18
26.01.2011	1245876	RAD	Branald, Adolf,	Severní nádraží	Praha	1958	O	B	0
26.01.2011	1510790	RAD	Čapek, Karel,	Povídky z jedné kapsy.	Praha	1990	O	B	21
26.01.2011	1452865	RAD	Dumasová,	Bylo léto v Hanoji	Praha	1965	O	B	17
26.01.2011	6289	RAD	Dušek, Václav,	Kukačky	Ústí nad	1988	O	B	19
26.01.2011	97184	RAD M	Fabricsius,	Klukovská hra	Praha	1983	O	M	18
26.01.2011	977660	RAD	Gaboriau,	Zločin v Orcivalu	Praha	1960	O	B	21
26.01.2011	266667	RAD M	Galský,	Král Madagaskaru	Praha	1967	O	M	22
26.01.2011	1388674	RAD M	Gor'kij,	Ivánek hlupáček	Praha	1973	O	M	15
26.01.2011	1389376	RAD	Gor'kij,	Tři dni. Román	Praha	1947	O	B	0
26.01.2011	1061283	RAD	Grady, James,	Šest dnů Kondora	Praha	1983	O	B	20
26.01.2011	1090576	RAD	Hais Týnecký,	Dům vysloužilců	Praha	1976	O	B	31

Celkem cena: 2648

- ◆ **§ 18 Knihovního zákona**
- ◆ **Ochrana knihovního fondu**
- ◆ Provozovatel knihovny je povinen zajistit
- ◆ umístění knihovního fondu v podmínkách vhodných pro poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb,
- ◆ ochranu knihovního fondu před odcizením a poškozením, zejména ochránit jej před nepříznivými vlivy prostředí,
- ◆ restaurování knihovních dokumentů, popř. jejich převedení na jiný druh nosiče, je-li to třeba k jejich trvalému uchování

Revize knihovního fondu

- ◆ Zákon č. 257/2001, paragraf 16:
- ◆ Provozovatel knihovny je povinen provádět revizi knihovního fondu, v knihovnách do 100 000 knihovních jednotek jedenkrát za 5 let,
- ◆ v knihovnách s počtem knihovních dokumentů 100 001-200 000 jedenkrát za 10 let,
- ◆ v knihovnách s počtem knihovních dokumentů vyšším než 200 000 knihovních dokumentů
- ◆ §

Revize knihovního fondu

- ◆ Porovnání skutečného stavu knihovních jednotek se stavem evidence knihovního fondu a výpůjček

Způsoby provádění revize

- ◆ Klasicky
- ◆ Elektronicky

Klasické provádění revize

- ◆ V případě, že nemáme elektronicky zpracovaný fond
- ◆ Elektronicky zpracována část fondu
- ◆ AKS nám to neumožňuje vůbec, nebo nám může vytisknout pouze revizní seznamy

Podklady pro revizi knihovního fondu

- ◆ Databáze přímo v počítači nebo v revizním zařízení (revizní pistole), kam vstupujeme sejmutím čárového kódu nebo čipu
- ◆ Kartotéka, řazená podle signatur nebo přírůstkových čísel, kam většinou razítkem doplňujeme datum
- ◆ Revizní seznamy řazené podle signatur nebo přírůstkových čísel

Plán revize

- ◆ Rozsah revize-úsek knihovního fondu (revidovat lze po částech, 1x za 5 let by měl být zrevidován celý knihovní fond komplet ve vlastní knihovně)
- ◆ Plán revizí v knihovnách, které pověřená knihovna spravuje
- ◆ Počet revidovaných knihovních jednotek
- ◆ Datum zahájení a ukončení revize
- ◆ Údaje o podkladech použitých v revizi (kartotéka, seznamy, počítač se snímačem čárového kódu)
- ◆ Jména a příjmení osob, které budou revizi provádět
- ◆ Ředitel nebo vedoucí knihovny by měl jmenovat členy revizní komise (pracovníci knihovny, nebo pracovník knihovny+zástupce zřizovatele nebo brigádník)

Náležitosti zápisu o výsledku revize

- ◆ Rozsah revize-úsek knihovního fondu
- ◆ Počet revidovaných knihovních jednotek
- ◆ Datum zahájení a ukončení revize
- ◆ Údaje o podkladech použitých v revizi
- ◆ Jména a příjmení osob, které revizi prováděly
- ◆ Seznam nenalezených knihovních jednotek jako příloha
- ◆ Tyto náležitosti obsahuje „**Protokol o provedení revize knihovního fondu**“

Počet revidovaných knihovních jednotek

- ◆ Počet revidovaných knihovních jednotek podle podkladů
- ◆ z toho jednotek fyzicky na regále
- ◆ počet jednotek půjčených
- ◆ počet nenalezených knihovních jednotek, které budou uvedeny na příloženém seznamu

Přílohy Protokolu o provedené revizi

- ◆ Seznamy nenalezených dokumentů, vygenerované elektronicky
- ◆ Seznamy klasické, pořízené prostřednictvím textového editoru na počítači nebo psacím stroji z kartotéky nebo seznamů

Příklad protokolu o revizi knihovního fondu

PROTOKOL O PROVEDENÍ REVIZE KNIHOVNIHO FONDU

Revize provedena v knihovně: **Knihovna města Plzně**

Revize byla provedena podle prováděcí vyhlášky Ministerstva kultury č.88/2002 Sb. ze dne 21. února 2002 k provedení zákona č.257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (Knihovní zákon).

V době: od: **30.06. 2011** do: **15.07. 2011**

Revizi provedli: Duchková Lenka – oddělení knihovních fondů
Chládková Pavla – oddělení automatizace
Mišterová Zuzana-vedoucí knihovny Lobzy
Šiková Alice

Revize byla provedena v části knihovního fondu, a to: **Lobzy**

Revize byla provedena s použitím knihovního systému Clavius.

VÝSLEDEK REVIZE:

Podle evidenčních podkladů měl mít revidovaný knihovní fond	16972 kj.
Počet svazků na regále	15115 kj.
Počet svazků půjčených	1853 kj.
Počet svazků neznámých, které jsou jmenovitě uvedeny na připojeném seznamu	4 kj.

Složení komise:

Předseda:

Jiří Čížek

Členové:

Lenka Duchková, Zuzana Mišterová, Alice Šiková

V Plzni dne 09.02. 2012

Příloha: seznam neznámých svazků

© LANius s.r.o.

Údaje na seznamu nenalezených dokumentů

- ◆ Pořadové číslo
- ◆ Přírůstkové číslo
- ◆ Signatura+údaj označující sbírku (půjčovna pro děti, půjčovna pro dospělé)
- ◆ Autor
- ◆ Název
- ◆ Vydavatelské údaje
- ◆ Čárový kód

Nezvěstné dokumenty

P. číslo	Signatura	Autor	Název	Část	Cena Kč
1119695	LOB	King, Stephen, 1947-	Řbitov zvířátek		159.00
1750596	LOB M	Nepil, František,	Strašpytýlek		90.00
4948254	LOB	Lanczová, Lenka,	Srdcový kluk		149.00
4959891	LOB M	Wilson, Jacqueline,	Narozeniny		129.00

Závěr

- ◆ Mít vizi nebo plán budování knihovních fondů
- ◆ Průběžně i periodicky aktualizovat knihovní fond s ohledem na potřeby a zájmy čtenářů
- ◆ Průběžně vést seznam úbytku knihovního fondu
- ◆ Kontrolovat stav a evidenci fondu periodickými revizemi, pokud je nutné tak i mimořádnými revizemi
- ◆ Vyvozovat závěry z jejich průběhu a závěrů
- ◆ Využívat účelně AKS Clavius, případně jiný pokud poskytuje stejný komfort

Poděkování

Knihovně města Plzně, která mi poskytla důležité informace o AKS Clavius Reks a jeho využívání pro odpisy knihovního fondu a revizi knihovního fondu

Mgr. Anna Andřlová
Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje

andrlova@svkpl.cz